

-Araştırma Makalesi-

Uysallar Dizisinde Punk Alt Kültürün Sinematografik Araçlarla Yeniden İnşası*

Buket Akdemir Dilek**

Özet

Dijital teknolojilerin kendini geliştirmesi yeni iletişim teknolojilerinin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Geleneksel iletişim araçları arasında gösterilen televizyon, sinema, gazete gibi araçlar teknolojik gelişmeler ile yönünü dijitalle doğru kaydırmıştır. İletişim teknolojilerinde olan gelişmeler dijital platformların ortaya çıkmasını sağlamıştır. Dijital platformların günden güne kitlesini arttırması orada üretilen program, dizi ve filmleri popüler hale getirmektedir. Dijital platformlar aracılığıyla yerel işlerin uluslararası pazarda görünürlükleri ve izleyici kitlesi artmaktadır. Özellikle dijital platformlarda üretilen eserlerde farklı kültürlerin hikâyelerine ve alt kültür hikâyelerine değinmede gözle görülür artış yaşanmaktadır.

Kitle iletişim araçları kültür inşası için kullanılan araçların başında gelmektedir. Dijital teknolojiler ile kolaylaşan kültür inşası dijital platformlar aracılığı ile görünürlüğünü arttırmıştır. Dijital platformlarda üretilen film ve diziler ile farklı toplumların kültürlerine erişim kolaylaşmıştır. Bu kolay erişim alt kültürlerin kendini daha rahat gösterebilme imkânını doğurmuştur. Netflix dijital platformunun Türkiye servisinin son dizi içeriklerinden biri olan Uysallar (Onur Saylak, 2022) buna uygun örneklerden biridir.

Punk kültürü birçok farklı müzik anlayışında olduğu gibi alt kültür olarak geçmiştense bugüne kendini inşa etmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'deki punk alt kültürü ve onun yeniden inşa edilmesi Uysallar dizi örneğinin içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmesiyle ortaya çıkartılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Dijital Platform, Netflix, Alt kültür, Uysallar

* "Bu çalışma "Dijital Platformlarda Alt Kültür Olarak Punk İnşası: Uysallar Örneği" ismi ile I. Uluslararası İletişim, İnovasyon ve Tasarım Kongresi ICIDC2022 konferansında özet bildiri olarak sunulmuştur.

** Arş. Gör. Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü, İstanbul, Türkiye.

E-mail: buketdilek@aydin.edu.tr

ORCID : 0000-0001-7809-2935

DOI: 10.31122/sinefilozofi.1199053

Akdemir Dilek, B. (2023). Uysallar Dizisinde Punk Alt Kültürün Sinematografik Araçlarla Yeniden İnşası. Sine-Filozofi Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, 298-318. DOI: 10.31122/sinefilozofi.1199053

Geliş Tarihi: 04.11.2022

Kabul Tarihi: 01.04.2023

-Research Article-

Reconstruction of Punk Subculture with Cinematographic Tools in Uysallar Series*

Buket Akdemir Dilek**

Abstract

With the development of digitalization from past to present, new communication environments have been born. With the technological developments, tools such as television, cinema and newspaper which are shown among the traditional communication tools, have shifted their direction towards digital platforms. Constant increase in the audience numbers of digital platforms makes the programs, series and movies produced in these digital platforms popular. Thanks to digital platforms, it has been possible to reach large audiences more easily in the international market. Especially in the works produced on digital platforms, there is a noticeable increase in mentioning the stories of different cultures and subcultures.

Mass media is one of the prime tools used for culture building. Culture building, facilitated by digital technologies, has increased its visibility through digital platforms. With the movies and TV series produced on digital platforms, access to the cultures of other societies has been facilitated. "Uysallar", one of the last TV series of the Turkish branch of the Netflix digital platform is one such example.

Punk culture, like many different musical culture, built itself as a subculture from the past to the present. In this study, punk subculture and its reconstruction in Turkey, which is depicted as an Eastern country, will be tried to be revealed by analyzing the "Uysallar" series example using content analysis.

Keywords: Digital Platform, Netflix, Subculture, Uysallar

* "This study was presented as a summary paper at the 1st International Communication, Innovation and Design Congress ICIDC2022 with the title "Punk Construction as a Subculture on Digital Platforms: The Example of Uysallar".

** Res. Asst. Dr., İstanbul Aydın University, Faculty of Communication, Department of Radio, Television and Cinema, İstanbul, Türkiye.

E-mail: buketdilek@aydin.edu.tr

ORCID : 0000-0001-7809-2935

DOI: 10.31122/sinefilozofi.1199053

Akdemir Dilek, B. (2023). Uysallar Dizisinde Punk Alt Kültürün Sinematografik Araçlarla Yeniden İnşası. Sine-Filozofi Dergisi, Cilt 8, Sayı 16, 298-318. DOI: 10.31122/sinefilozofi.1199053

Recieved:04.11.2022

Accepted: 01.04.2023

Extended Abstract

The concept of culture has many definitions. It is not easy to define culture in a widely accepted framework. Simply put, culture is a sociological concept that deals with people and society. As an already broad concept, culture has many sub branches that can be examined. The first of these branches is the concept of subculture. Subcultural groups are the ones that are outside the dominant culture which adopt thoughts, lifestyle and behavior patterns outside the general mass. Today, subcultural groups that come together in accordance with their music listening habits create their own special spaces in parallel with their own thoughts and formal characteristics. With the attitude and image they adopt in these special spaces they create, they can get rid of the labels that the society imposes on individuals and go beyond the popular and general norms.

In parallel with the technological tools that have developed from past to present, examples of subcultures which used to be placed opposite to the dominant culture are deconstructed, and subculture groups that are alternative to popular ones become products of popular culture. Punk subculture is at the forefront of the subculture products that exemplifies this definition. . In this study named Representation Of Punk Sub-Culture In The Series Uysallar, the construction of punk subculture is examined through the Uysallar series using the method of content analysis. Punk subculture elements in the series have been identified. In addition, how these elements are coded and displayed in the series has been examined. The analysis was made on 13 images in which the motifs of the punk subculture were processed.

The eight-part domestic series called Uysallar, which was shown on the Netflix digital platform in 2022, became one of the most popular domestic projects of the period. The series tells a story of modern family relations and carries traces of punk subculture philosophy in its narrative. The series and 13 visuals that analyzed with the content analysis method contain elements from the Punk subculture. There are some problems in the representation of Punk subculture in the series. Although it occasionally includes references to the philosophy of subculture, the Punk subculture built in the series does not fully reflect the purpose of the subculture and its departure from the dominant culture. The protagonist of the series seeks refuge in Punk culture as an escape from his feeling of stuckness in his life. Conceptually, all kinds of cultures and subcultural groups adopt an ideology and make it a lifestyle. However, such a behavior is not seen in the lead character Oktay. During the series, the presentation of subculture remains limited, as there is very little information about the other Punk group members, except for Oktay. Throughout the series, mostly the fashion sense of the Punk subculture is referenced. The characters reflect the Punk culture with the clothes they wear, their hairstyles and makeup. In this respect, the Uysallar series is similar to the Punk movement that emerged in Turkey in the 1990s. Rather than reflecting the Punk as a subculture and a philosophy, the series put the emphasis on the fashion sense of Punk culture and its rebellious attitude. Instead of explaining the philosophy of the punk subculture, the fashion style and eccentricity of the subculture are represented in the series. The series highlights the "do it yourself" philosophy belonging to the subculture, its fashion style and rebellious attitude .

Giriş

Bir alt kültür türü olan Punk'ı daha iyi anlamak ve alt kültürün sinematografik araçlarla inşasının tespitini daha doğru yapmak için kavramsal olarak kültürü açıklamak gerekmektedir. Kelime anlamı olarak kültürün kökeni Latinceye dayanmaktadır. Latince birden çok anlamı olan kültürün kelime anlamlarından biri toprağı ekip biçmektir (Güvenç, 2016, p. 95) ve yerleşik olma, ait olma ile alakalıdır. Bir ürünün toprağı ekilmesi ve ürünün büyütülme sürecini içine alan bu kavram 16. yüzyıla geldiğinde kapsamı dâhiline insanları almıştır (Williams, 2005, pp. 105-106). İlerleyen süreçte düşünceyi beslemek için kullanılan kültür kavramı uygarlık ile ilişkilendirilmiştir (Alemdar & Erdoğan, 2005, p. 327). Kültür kavramına kullanım amacına yönelik farklı anlamlar atfedilmiştir. Frolov (1997, p. 289) kültürü toplum ile bağdaştırarak toplumun gelişmesindeki yolu gösteren maddi ve manevi değerler olarak tanımlamıştır. Adorno'ya göre (2007, p. 122) kültür; toplumun içinde olan bağlantılardan bağımsız olarak

bireyin aslı olan şeklinde açıklanmıştır. Hall'a göre (2003, p. 11) ise grupların sosyal ilişkilerini oluşturduğu, geliştirdiği yer olmuştur. Ayrıca bu ilişkilerin ne şekilde deneyimlendiğini, anlamlandırıldığını açıklamıştır. Farklı bir tanımlamada kültür; bireylerin toplum içinde değişkenlik gösteren değerleri, dünya görüşleri olarak tanımlanmıştır (Lull, 2021, p. 95). Kültür bir tarafı ile eylemin kendisidir. Yeni bir düzen yaratma amacıyla oluşturulan efordur. Resim, heykel veya kitaplar tek başına kültürü kapsamamaktadır. Kültür resimden müziğe, mutfak araçlarından toplu gösterim alanlarına kadar olan süreçlerin tamamını içine almaktadır (Mc Gregor, 2000, pp. 22-23). Farklı düşünürler tarafından açıklama yoluna gidilen kültür kavramının birleştiği yer insan ile olan ilişkidir. İnsan ile alakalı olan bu kavram toplumdaki ayrı düşünülemez.

Kesin net çizgilerle bir tanımlamadan uzak olan kültür kavramı insan ve toplum ile olan ilişkisi nedeniyle sosyolojiktir ve sosyolojinin bir sorunu olarak işaretlenmektedir. Bu işaretlemenin nedeni Oskay'ın da belirttiği üzere (1971, p. 12) kavramın toplumsal hayatta somutlaştırmadan ziyade soyutlaştırmayı ifade etmesinden ötürüdür. Toplumun yaşayış şekli ile alakalı olan kültür içerisinde belirli öğeler barındırmaktadır. Bu öğeler; toplumun giyim şekli, dili, davranışları ve inançlarıdır (Mutlu, 1998, p. 229). Toplumun bir arada tutan topluluk içindeki bireylerin ortak bilinçteki gelenekleri, değerleri, tutumlarıdır (Chaney, 1999, p. 15). Williams tarafından kültür "bütün bir yaşam biçimi" olarak ifade edilmektedir (Smith, 2007, p. 14).

Her toplumun yaşam biçiminde farklılık olduğu gibi kültürler arasında da farklılık mevcuttur. Kültür temelinin insanın, insan topluluklarının yaşam deneyimine dayandırılmaktadır. Bu nedenle kültürler arası farklılıklar mevcuttur. Kültür devamında getirdiği belirli tamamlayıcı özellikler olan ekonomi, inanç, teknoloji, arkadaşlık vb. kavramlardan faydalanarak şekillenmektedir (Erdoğan, 1999, p. 19). Farklı ulusların hatta dönemlerin kendilerine özgü özelliklerine göre farklı kültürleri mevcuttur. Ayrıca aynı toplumların içerisinde toplumsal ve ekonomik özelliklerine göre farklı kültürlerde yer almaktadır. (Williams, 2005, p. 108). İnsan, toplum üzerine inşa edilen kültür sosyolojik bir süreç olarak ilerlemektedir. Ayrıca daha genel anlamda kültürün evrensel kültür, milli kültür, popüler kültür, kitle kültürü, halk kültürü, moda kültürü, alt sınıf kültürü, burjuva kültürü gibi alt başlıklara ayrılması mümkündür. Bütün bunlar genel olarak "kültür" terminolojisi kapsamında, kimi zaman yan yana, kimi zaman iç içe, kimi zaman ise kesişerek var olmaktadır (Bostancı, 2002, p. 83).

Soyut olan kültür kavramı içerisinde dil, kıyafet vb. birçok kültürel öğeyi barındırmaktadır. Bu kültürel öğeler gözlemlenebilmeleri nedeniyle insan eylemleri ve o eylemlerin bir ürünüdür (Özakpınar, 1997, p. 12). Kültür kavramı geniş tanımlamalar ile açıklanmakla birlikte içinde farklı kavramları ve alt başlıkları da barındırmaktadır. Bunlardan ilk akla gelen ve üzerine sıkça akademik çalışmalar yapılan alt kültür kavramıdır.

"*Uysallar* Dizisinde Punk Alt Kültürün Sinematografik Araçlarla Yeniden İnşası" adlı çalışmanın odaklandığı sorun şu şekildedir; Punk alt kültürü *Uysallar* dizisinde nasıl inşa edilmiştir? Dizi punk kültürü ve punk felsefesinden ne gibi izler taşımaktadır? 1990'lı yıllarda punk felsefenin Türkiye'deki uygulama şekli ile benzerlikleri ve farklılıkları nelerdir? Bu analizler doğrultusunda araştırmanın sorununa cevap aranmaya çalışılmaktadır.

Çalışmanın amacı; *Uysallar* dizisindeki Punk akımının temsil şeklinin Türkiye'de 1990'lı yıllarda gelişen punk felsefesi gibi bir ideoloji olmaktan ziyade moda anlayışı, aykırılık üzerine kurulan popüler kültür ürünü olduğunu ortaya koymaktır.

Araştırma kapsamında *Uysallar* dizisinin bölümleri içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir. İçerik analizi, metinlerin içerisine yerleştirilen ve kullanıldıkları bağlamlara yönelik manalı ve geçerli çıkarımlar ortaya koyabilmek için tercih edilen bilimsel araştırma yöntemidir (Krippendorff, 2004, pp. 18). İçerik analizi yazılı, sözlü ve görsel içeriklerin/ metinlerin hedeflenen amaç yönünde nicel veya nitel teknikler ile incelenmesidir. Bu yöntem ile film, dizi, haber vb. metinler görünenin arkasındaki ortaya çıkartmaya çalışmakta,

tümdengelimine dayanan bir okuma ile çıkarım yapmaktadır (Bilgin, 1999, pp. 157). Bağlamsal olarak bu analiz yöntemi tercih edilen ürünün içeriğinin yanında arka planını da araştırma konusu haline getirmektedir. İçerik analizinde metin ve içerik birincil okuma ile incelenirken bağlamsal olarak ikincil okuma ile incelenmektedir (Mayring, 2009, pp. 2). İçerik analizi incelenen içeriklerin sosyal gerçeklik içinde üzerine atfedilen gizli manaların tekrardan keşfedilmesi, şekillenmesi ve yorumlanmasını mümkün kılan yöntemdir.

Çalışmada; kavramsal çerçeve bağlamında Netflix Dijital Platformunun Türkiye yapımı dizisi olan *Uysallar* dizisi analiz edilmiştir. Çalışmada bulgulara içerik analizi yönteminden faydalanarak ulaşılmıştır. Dizide yer alan Punk alt kültür öğelerinin analizi ve dizi içerisinde bu kodların nasıl işlendiği incelenmiştir. İçerik analizi, dizi bölümlerindeki sekanslar ve sahnelerdeki mekân kullanımı ve görseller bağlamında yapılmıştır. Araştırmanın kavramsal çerçevesini oluşturan alt kültür ve punk değerleri 13 görsel üzerinden incelenmiştir.

1. Kavramsal Çerçeve

"*Uysallar* Dizisinde Punk Alt Kültürün Sinematografik Araçlarla Yeniden İnşası" isimli çalışmayı daha anlaşılır kılmak ve analiz bölümündeki çıkarımları doğru yapabilmek adına alt kültür ve Punk kavramları açıklanmıştır.

1.1. Alt kültür

Alt kültür terimi literatürde aktif olarak II. Dünya Savaşı'nın ardından kullanılmaya başlanmıştır (Wolfgang & Ferracuti, 1967). II. Dünya savaşının sonrasında genç yaşta bireyler gündelik hayatlarında, alışkanlıklarında ve tüketimlerinde bazı değişikliklere gitmiştir. Bu farklılaşmalar yaşam şekilleri ve alışkanlıklarıyla ilgili olmaya başlamıştır ve alt kültür, karşı kültür gibi çeşitli kavramlar düşünürler tarafından ortaya atılmaya başlanmıştır (Cutler, 2006, p. 237). Kültür kavramında olduğu gibi alt kültür kavramında da birden fazla tanımlama mevcuttur.

David ve Julia Jary yaptıkları çalışmada (1999, p. 503) alt kültür kavramını azınlık olarak işaretlenen kişiler aracılığı ile paylaşılan, uygulanan inançlar, kurallar ve değerler olarak belirtmektedir. Egemen kültür karşısında alt kültür ilişkileri bir noktada egemen kültüre itaat etmektedir. Bu nedenle toplumsal hayatta bireyler ve toplumlar arasında yaşanan ilişkiler alt kültürle ilişkilidir. Alt kültür etnisite, sınıf, gençlik kültürü gibi kavramlar içerisinde inceleme alanını oluşturmaktadır. Bu kavram, kültür kavramında olduğu gibi toplu bir yaratım süreci sonunda ortaya çıkmaktadır ve tarihsel ve sosyolojik değişimleri bünyesinde barındırmaktadır. Mercer'e göre kültürün içerisinde kendine has eylem tarzı olan kültürler vardır ve bunlara alt kültür adı verilmektedir. Kültürün içerisinde yer alan bu alt kültür türleri toplumun genelinden uzaklaşıp parçalara ayrılması ile açığa çıkmaktadır. Kimlik, farklılık, benlik, etnik köken, bölge veya kent sakinliği, dini inanç gibi çeşitli kavramlar alt kültürün içerisinde olması gereken kavramlardır. Toplumsal koşulların bir araya gelmesi ile ortaya çıkan, kültür içerisinde bütüncül bir etkiye sahip alt bölümdür. Komarovskiy ve Sarget ise alt kültürlerin toplum içinde belirli kişiler aracılığı ile sergilenen kültürel değişkenler olduğunu ifade etmektedir. Bütün alt kültürler destekleyici ve eleştireci nedenlerden genel kültür anlayışından ayrılmaktadır. (Jenks, 2007, pp. 22-23). Solmaz çalışmasında (1992, p. 50) alt kültürü iletişim çeşitleri, barınma, eğlence vb. kültürün dışındaki topluluk tarafından kendine has şekilde oluşturulması olarak tanımlamaktadır. Doğan ise çalışmasında (1993, p. 109) alt kültürü kendine has yaşam şeklini kendi toplumu/grubu ile içselleştiren topluluk olarak açıklamaktadır. Alt kültür olarak adlandırabilmek için o grubun veya toplumun toplum içerisinde anlam kazanması gerekmektedir.

Goode'nın ifadesine göre (1997, p. 59) egemen kültürden farklı olan anlamına gelen alt kültür ve bu alt kültürü benimseyen grup üyeleri farklılıklarını onaylayarak devam ettirme arzusunu barındırmaktadır. Alt kültür kuramı geniş ve genel kapsamda altında şu fikri

barındırmaktadır; alt kültür içinde yer alan bireylerin gerçekleşmesini arzuladıkları kendi toplumlarından daha geniş sınırları olan topluluklarda netlik kazanan problemlere ortak çözüm sunmasıdır. Kısaca kendini dezavantajlı gören grubun problemlerini toplu olarak çözüm yoluna gitme çabası olarak ifade edilmektedir. Genel kültür anlayışından ayrılan kültürel semboller, inançlar ve değerlerle ilgilenmektedir (Marshall, 2003, p. 16). Alt kültürleri açıklarken özellikler, konuşma şekilleri/ kalıpları ve giyim kuşamlar kullanılmaktadır. Alt kültürlerin büyük çoğunluğu kendine özgü bir dil geliştirerek kendinden olmayanın “dışarıdakinin” anlamayacağı bir şekilde bir iletişim şekli kurmaya çalışmaktadır (Gordon, 1947, p. 42). Barker (2008: 410) alt kültür kavramı nedir sorusunu sormak yerine terimin kullanım şekli üzerinde durmaktadır ve dünyayı anlaşılır kılmak adına kültürel çalışmalarda kullanıldığını söylemektedir.

Chicago Okulu'nun üyesi olan kültür ve alt kültür üzerine çalışmalar gerçekleştiren Downes; alt kültürleri toplumdan ayrılma ve suça dâhil olma açısından gençlik ve sınıf bağlamında incelemektedir. Farklılaşma, aileye isyan, ergenlik problemleri gibi durumlar bu kategoride incelenmektedir (Marshall, 2009, p. 17). Tanımlamalar ve açıklamalardan anlaşılacağı üzere alt kültür egemen kültüre karşı duruş, egemen kültürden ayrılma ve egemen kültürün dışındaki daha küçük kültürlerdir. Cutler çalışmasında alt kültürü ortak etnik kimlikler, ortak inançlar, ortak kültürel pratikler, ortak müzik, moda anlayışı ve yaşam tarzını paylaşan grupları açıklarken kullanılmaktadır (Jenks, 2007, p. 23-24). Günümüze doğru gelindiğinde egemen kültür anlayışından farklı olan yaşam tarzları için kullanılan alt kültürler özellikle rock, metal, punk vb. müzik gruplarını açıklamak için de kullanılan bir terimdir. Popüler müzik türleri ile alt kültür olarak görünür hale gelen topluluklar gündelik yaşamda genç bireyler ile ilişkilendirilmektedir. Gençlik grupları; ortak dil, zevk, jargon vb. özelliklerin paralelinde ortak müzik türü altında da alt kültür olarak anılmaktadır. Alt kültür içerisinde hedef kitle olarak kabul edilen bu genç topluluklar Rock'n Roll'dan Metal'e, Disko'dan Club müziğe, Hip-hop'tan, Punk'a kadar birçok alanda bir çeşit cemaatleri oluşturmaktadır. Alt kültür adı altında popüler kültürden ayrı olan yaşam tarzı etrafında toplanan bu genç bireyler; giyim tarzı, saç şekli, makyaj gibi ortak imajda bir araya gelerek bir tarz yaratmaktadır (Bennett, 2000, p. 1). Egemen kültür anlayışının dışında yer alan bu alt kültür grupları genelden ayrılarak kendi davranış kalıpları ve yaşam tarzları etrafında toplanmaktadır. Toplumsal hayatta cemaatler halinde kalarak varlığını devam ettiren gruplar kendi içlerinde iletişimi sürekli tutmaktadır. Egemen kültürün dayattığı belirli normların dışına çıkan bu grup, cemaat bilinci ile toplumsal hayattaki varlığını güvenli hale getirmektedir.

Özellikle günümüzde müzik dinleme alışkanlıkları etrafında şekillenen bu alt kültür grupları kendileri adına oluşturdukları çeşitli biçimsel özellikler ile kendi özel alanlarını yaratmaktadır. Bu özel alanda takındıkları tavır ve oluşturdukları imaj ile popüler ve genel olanın dışına çıkarak kendileri olmayı başarmaktadır.

Gelişen teknolojik araçlar ve artan iletişim teknolojileri ile bir türün moda veya popüler olması oldukça hızlıdır. Popüler olandan ayrı olarak işaretlenen alt kültür ürünleri de bugünün teknoloji ile Punk örneğinde olduğu gibi yapı bozumuna uğrayarak artık popüler kültür ürünü haline gelebilmektedir.

1.1.1. Alt kültür olarak Punk

İlk olarak 16. yüzyılda kullanılmaya başlanan punk kelimesinin kullanım şekli argo amaçlıdır. 20. yüzyıla gelindiğinde argo anlamını yitiren bu sözcük yeni anlamlar kazanmıştır (Kosbatar, 2012, p. 386). 1960'larda Amerika'da temelleri atılan Punk Rock kültürünün kimlik özellikleri 1970'li yıllarda bir müzik türü olarak İngiltere'de tamamlanmıştır (Laing, 2002). Amerika'daki garaj müzik gruplarını açıklamak için kullanılan bu ifade İngiltere'de Rock müziğin bir alt türü olarak kabul edilmiştir (Solmaz, 1998, p. 91). 1972, 1973 yıllarında ortaya atılan bu kavram her ne kadar müzik ile özdeşleşse de ilk olarak müzik dergileri yerine

fanzinlerde ve ufak çaplı yeraltı yayınlarında ortaya çıkmıştır (Laing, 2002, p. 41). Kavramsal olarak Punk kesin tanımlamalardan uzak olmuştur. Kavram, 15 yıllık süreçte farklılık gösteren bireyler ve performansları için kullanılmıştır (Young, 1999, p. 22). Swearing tarafından (2013, pp. 14-15) Punk; I. Dünya Savaşı'nın ardından kaybolan Amerikalı göçmenler ile 1940, 1950li yıllardaki beatnik edebiyatının bir araya gelerek oluşturulan uyarılma olarak tanımlanmaktadır. Rowe (1996, p.75) yapmış olduğu çalışmada Punk'ın ortaya çıkışını 70'li yılların getirdiği ekonomik toplumsal koşullar ile ilişkilendirmiştir. "Kendin İçin Yap (Do It Yourself-DIY)" felsefesini benimseyen belirli rock müzik grupları büyük şirket karşıtlığı üzerine durmuşlardır. Punk, Punk Rock; Punk kültürü evrende net olarak tanımlanması ve adlandırılması yapılmayan fenomenlerden biri olarak kabul edilmektedir.

Punk, yıkıcı eğilimlerini çoğu zaman marjinalleştirilmiş veya susturulmuş sesler için özgürleştirici özlemlerle birlikte bir sosyal adalet gündemine yönlendirmiştir (Smith, Dines, Parkinson, 2018, pp.1). Punk alt kültür felsefesinin sloganı "gelecek yoktur" cümlesidir. Bu slogan etrafında birleşilmesinin nedeni bu alt kültürün ortaya çıktığı yer olan İngiltere'nin o dönemde yaşadığı ağır ve karamsar atmosfer olarak gösterilmektedir. Ekonomi ve politika olarak karanlık bir atmosfer yaşayan toplumun gençleri, geleceğin olmadığı anlayışını benimsemekte ve daha isyankâr bir tavır takınmaktadırlar (Hebdige D. , 2003, p. 153). Bu isyankâr felsefeye inanan Punk alt kültür grupları kendi tarzları ile iktidarda olan kişileri rahatsız etmişlerdir (Laing, 2002, p. 17). Punk alt kültürü açıklanırken feminizmden, cinsiyet eşitliğine, toplumsal eşitlikten otoriter yaklaşımlara kadar birçok farklı alanı kapsamakta ve bu alanlar Punk felsefesini tanımlayanlar arasında yer almaktadır. Punk'ı yalnızca moda, giyim tarzı ve müzik türü olarak tanımlamak kısıtlayıcıdır. Punk bir yandan hayata yön veren ve insanı motive eden bir fikir olarak tanımlanmaktadır (O'Hara, 2003, p. 13). Punk müzik türü ve alt kültürünün kimliğini özellikle İngiltere'de kazanmış olmasının nedeni dönemin ağır ekonomik koşulları ve toplumsal koşullarından beslenmesidir. Punk bir yaşam tarzı ve sanat akımı olarak geniş kitlelere yayılmadan önce belirli imkânlardan yoksun bırakılan işçi sınıfında yer alan genç bireylerin dâhil olduğu bir akım olmuştur. Dönemin İngiltere'sinde pahalı hayat koşulları, yüksek işsizlik oranının olduğu bir atmosferde gelişen Punk kültürü bir alt kültür olmasının yanında içinde barındırdığı toplumsal mesajlar ile birlikte muhalif bir tavır taşımaktadır (Young, 1999, p. 94). Amerika'da ise Punk kültürünün filizlenmesi 1970'lerde ortaya çıkan gruplarla başlamıştır. Punk kültürü bu coğrafyada farklı sanatçı grupları ile ilerlemiştir. Ayrıca, Amerikan Punk pop duyarlılığının yol göstericisi olan gençlik estetiğinden etkilenmiştir. 1950'li 1960'lı yılların sonlarına doğru beyaz banliyölerin artan refahı, sadece gelişen ticari gençlik pazarını etkilemekle kalmamış, ayrıca bir takım yeni gençlik kültürlerini ve alt kültürlerini etkilemiştir. Bu etkilemenin paralelinde Punk'ın Amerika'da ataları olarak kabul edilen çeşitli müzik kültürlerini (garaj punk grubu; Pebbles, Back from the Grave, Garage Punk Unknowns derleme albüm örnekleri vb.) doğurmuştur. Detroit'te MC5 ve pürüzlü öfkesi ile dikkat çeken Stooges, Boston'da Modern Lovers'ın yalınlaşmış yoğunluğu ve New York'ta Andy etrafından gelişen sanatsal akım ile öncüler yerlerini almış devamında Warhol ve Velvet Underground, New York Dolls ve Wayne County ile Punk kültürünün Amerika'daki ilerlemesi hız kazanmıştır. Amerikan Punk felsefesi bohem ve radikal sanatın toplum üzerinde etkisi olduğunu vurgulamakta ve banliyö kültürünü desteklemektedir. (Osgerby, 1999, pp. 155-166). İngiltere'deki Punk felsefesinin banliyö olan ilişkisi ve tanımlanması banliyö kültürünün çılgınlığı ve sapkınlığını teşhir etme üzerinedir (Lebeau, 1997, pp. 283). Amerika Punk felsefesi ise bunun tam tersi banliyö kültürel geleneğinden beslenmektedir. Açıklamalardan anlaşılacağı üzere İngiliz Punk felsefesini Amerikan Punk felsefesinden ayıran önemli nokta İngiliz Punk felsefesi ve müziğin politik fikirlere daha yakın durmasıdır. 1976-1979 yılı arasında gerçekleşen İngiliz Punk hareketinin ırkçılık karşıtı tavırları ile bu gözler önüne serilmektedir (Sabin, 1999, pp.199).

Punk Rock müziği bateri, basgitar, elektrogitar enstrümanları ile temelde üç akorla yapılan müziktir. Bu müzik oluşturulurken beğenilmeme korkusunu üreticiler bünyelerinde

barındırmamaktadır (Solmaz, 1998, p. 37). Punk müzik eserlerinde sert ve saldırgan sözler hakimdir. Şiddetli davul ve gitar ritimleri kendini tekrar etmekte ve detone bir ses ile şarkı sözleri okunmaktadır. Yapılan bu müzik türünün tercih ettiği temsil şekli amatörlük üzerinedir. Müzikal bir şöleden ziyade sert eleştirel mesajların olduğu şarkı sözleri ile toplulukların dikkatini çekmek amaçlanmaktadır. Bu nedenle diğer müzik türleri arasında dinleyicilerin hemen fark ettiği bir müzik türüdür (Laing, 2002, p. 56). Punk müziği yapan gruplar bu müzik kültürünün felsefesi gereği bağımsız ve sistem karşıtı duruşlarını devam ettirmek adına egemen müzik endüstrisine mesafeli durmuşlardır ve müziğin üretiminden dağıtımına kadar olan süreçleri kapsayan aşamayı kendi başlarına gerçekleştiren “Kendin İçin Yap” etiğini benimsemişlerdir (O’Hara, 2003, p. 154). “Kendin İçin Yap” etiğinin temeli çevirisinde olduğu gibi “kendin yap” üzerinedir. Bu etik; ihtiyaç duyulan her türlü müzik sürecini başka bireyler ve kurumlar aracılığı olmadan kendi kendine yapma düşüncesi üzerinedir (Moran, 2010, p. 64).

Farklı müzik anlayışı ile dikkat çeken Punk alt kültürü moda anlayışı ile de dikkat çekmektedir. Anti moda anlayışı olarak gelişen Punk giyim tarzı; korkutucu ve tiksindirici dış görünüş ile toplumu şaşırtmayı hedeflemektedir. Genel beğeni değerlerini reddeden bu anlayış kamuoyunu rahatsız eden doğal olmayan marjinal renkli ve dikleştirilmiş ve orantısız kesime sahip olan saçlar, abartılı makyajlar ile alt kültür üyesi bireyler kamuoyunun genel değerlerine karşı gelmektedir (Young, 1999, p. 16). Punk alt kültürünü benimseyen topluluklar Sex Pistols grubunda olduğu gibi belirli kıyafet stilleri tercih etmektedir. Çengelli iğneler, gamalı haç ve bayrak figürleri, dikkat çekici imgeler ve semboller kıyafetlerde bilinçli olarak kullanılmaktadır. Punk kültürünü benimseyen topluluklarının tercih ettiği giyim tarzları daha kaba ve dikkat çekicidir. Kemer, kırbaç ve zincir gibi belirgin aksesuarlar cinsiyet gözetmeksizin punk alt kültürünü paylaşan bireylerce tercih edilmektedir. Çengelli iğneler, büyük piercingler topluluk üyelerinin tercih ettiği temel aksesuarlar arasında yer almaktadır (Hebdige, 2004, p. 102). Köle kıyafetleri (zincirler, tasma kolyeler), deri ve benzeri sadomazoşizmi çağrıştıracak malzemeleri giyim için tercih eden Punk alt kültürü üyesi bireyler jilet, çengel iğne gibi aksesuarla iktidarı eleştiren isyankâr yapılarını desteklemektedir. Bu giyiniş ile ulaşılabilecek en korkutucu ve rahatsız edici görüntüye ulaşmak hedeflenmektedir (Young, 1999, p. 16). Punk giyim tarzının/ estetiğinin yaratıcısı olarak Vivienne Westwood kabul edilmektedir. Westwood, Punk kültürünün moda anlayışını yüksek modanın içerisine taşıyan ve bir akım haline getiren kişidir. Çağımızın en büyük tasarımcılarından biri olarak adlandırılan Westwood miti paçavralardan zenginliğe dönüşüm olarak adlandırılmaktadır. Bez ticareti yapan bir aileden gelen Westwood 1964-1971 yılları arasında sanat okulunda eğitim görmüştür. 1965’te tanıştığı ve 1970-1983 yılları arasında iş birliği yaptığı Svengali Malcolm McLaren ile “kültürü sorun çıkarmanın bir yolu olarak kullanma” düşüncesi çerçevesinde kültürel bir terörist olarak kendilerini punk guru ve girişimcisi olarak nitelendirmişlerdir. 1970’lerde “yeni” olarak nitelendirilen döneme kadar Westwood İngiliz karşı kültürünün gelişiminin bir alegorisi haline gelmiştir. Nostalji ve isyan temalarının odaklandığı ilk koleksiyonları punk hareketi ile eş anlamlı hale gelmiştir. İlerleyen dönemlerde sokak etkilerini kaybeden modacı seçkin kültüre doğru yönelmiştir. 1983 yılında koza benzeri sistem olarak adlandırılan özel tasarımı (haute-coutre)’ başkalaşıma uğratmış, genç sokak radikalleri arasında yer alan punk gençlerinin kullandığı tasarımın içine taşımıştır. (Craik & Peoples, 2015, pp. 388-393). Westwood giysilerini “Kahramanların Elbiseleri” olarak isimlendirmiş bu kıyafetlerin bir tavır ve anlatıya sahip olduğu üzerinde durarak kıyafetlerin fikirleri kelimelerden daha iyi anlattığını belirtmiştir (Young, 1999, pp. 17). Bu moda anlayışının tamamlayıcı öğelerinden bir diğeri Mohawk tarzı saçlardır.

Yurtdışından farklı olarak Türkiye’deki Punk alt kültürü politik yan barındırmamaktadır. Türkiye’deki topluluklar Punk alt kültürünün dış görünümünü ve müzik tarzını benimsemektedir (Çerezcioglu, 2018, p. 149). Türkiye’de punk kültürü ilk olarak 1989 yılında Maximum Rock’n Roll fanzinde yayınlanmış olan “Türkiye Camia Raporu” içinde araştırma olarak görünmüştür (Güldallı & Boynik, 2007, p. 338). Türkiye’de Punk kültürünün ilk

örnekleri Metal müzikten Punk müziğe yönelim ile olmuştur. Özellikle bu kültür; 1980'lerin ikinci yarısında 1980 darbesinin getirdiği baskıcı atmosfere karşı özgür birey olma arzusundaki bireylerin uzun saç, küpe ve yırtık kot gibi toplumun geneline ve otoriteye başkaldırı niteliğinde yönelimleri ile ortaya çıkmıştır. Dünya'ya göre Punk kültürün Türkiye'de yaygınlaşması 1990'lı yılları bulduğu için alt kültür olarak daha az kitleye ulaşmıştır. Ülkede Punk anlayışı alt kültür ve bir felsefe olmaktan ziyade sadece müzik tarzı olarak ön plana çıkmıştır ve aykırı, başıbozuk kavramları ile özdeşleştirilmiştir. Türkiye müzik camiasında Punk kelimesini ilk kullanan Grup Çığırtıcıdır. Tünay Akdeniz önderliğinde kurulan grup "Mesele Mesele", "Dişi Denen Canlı" isimli kırkbeşliklerinin kapağına "punk rock" ibaresini yazmıştır (Güldallı & Boynik, 2007, p. 8-19). Bu albümler ile Türkiye müzik piyasasında punk müziği görünür olmaya başlamıştır. 1980 darbesinden 10 yıl sonra ortaya çıkan Punk alt kültürü dönemin baskıcı iktidarından etkilenmiştir. Türkiye'de 1990'larda medya aracılığı ile bu alt kültür yaygınlık kazanmaya başlamış kısa sürede popüler hale gelmiştir (Akay, Fırat, Kutlukan, & Göktürk, 1995, p. 137). Punk'ın önemli iletişim mecralarından biri olan fanzinler Türkiye'de 1991 yılında görülmeye başlanmıştır. Punk felsefesine uygun kendin için yap etiği paralelinde evlerde demo kasetler çoğaltılmaya başlanmıştır. Necrosis, Radical Noise, Turmoil gibi gruplar ile Punk müzik canlanmıştır (Güldallı & Boynik, 2007, p. 10). Türkiye'de Punk felsefesinin ilerlemesi ve yayılması özellikle fanzinler aracılığıyla olmuştur. 1990'lı yılların öncesinde Punk kültürü ile alakalı kaynakların birçoğunun yabancı dilde olması 1991 yılında yerli kaynak ihtiyacını doğurmuştur. 90'lı yıllarda ön plana çıkan fanziler arasında Laneth, Rock Dünyası, Mega Metal, Çalıntı yer almıştır. Bu dergiler punk kültürü ve müziği ile alakalı bilgiler vermiş olsa bile ağırlıklı olarak rock müziğe odaklanmışlardır. Yalnızca Punk kültürü ve Punk müziği konu alan ilk dergi ise 1991 yılında çıkan Mondo Trasho'tur. Esat Başak tarafından çıkartılan bu dergiyi Başak; "fotokobi işlerinin toplanmış hali" olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamayı yapmasının sebebi derginin bir sayfadan oluşması ve fotokobi ile çoğaltılmasıdır. 1991-2002 yılları arasında içerik üreten dergi toplam 12 sayı çıkarmıştır. Mondo Trasho'nin çıkardığı sayılar ile Türkiye'de ilk kez gerçek anlamıyla Punk fanzini oluşmuştur (Akay, Fırat, Kutlukan, & Göktürk, 1995, p. 46). Mondo Trasho'un açtığı fanzin yolunu yine 90'lı yıllarda Disguast, Gorgor, % 30, Goblin gibi fanzinler izlemiştir. 90'lı yılların ikinci yarısından sonra metal müziğin yanında Punk ve Hardcore gibi birçok farklı tarzda fanzinlerle içerik zenginleşmiştir (Güldallı & Boynik, 2007, p. 256-297). 90'lı yıllar Türkiye Punk tarihi açısından oldukça yoğun geçen bir dönem olmuştur. Birçok farklı grup albüm yapmış, bazı şarkıların video klipleri çekilmiş hatta televizyonda gösterim imkanı bulmuştur.

2. Araştırma

2.1. *Uysallar* Dizisi Filmografisi

30 Mart 2022 yılında Netflix platformu tarafından kurmaca dizi kategorisinde yer alan ve Türkiye tarafından üretilen *Uysallar* (İngilizce ismi ile Wild Abandon) dizisi toplam sekiz bölümden oluşmaktadır. Dizinin yönetmenliğini daha önce Puhu TV isimli farklı bir dijital platforma dizi çeken ve aktif olarak oyuncu ve yönetmen olan Onur Saylak yapmıştır. Dizinin senaristi ayrıca edebiyatçı olan ve daha önce yönetmenle Şahsiyet isimli dizide çalışan Hakan Günday'dır. Dizide Öner Erkan (Oktay Uysal), Songül Öden (Nil), Haluk Bilginer (Berhudar), Uğur Yücel (Olcay Uysal), Serkan Altunorak (Suat), Umut Yeşildağ (Ege Uysal), Nilay Yeral (Ece Uysal), İbrahim Selim (Mert) rol almıştır. Dizinin bölüm süreleri 45 dakika ve 60 dakika arasında değişmektedir. Dizinin en uzun bölümü 60 dakika ile final bölümüdür.

2.2. Dizinin Konusu

Komedi ve dram türlerini harmanlayan *Uysallar* dizisinde; Mimar olan Oktay, işletme mühendisi olmasına rağmen uzun yıllar çalışmayan Nil, üniversite sınavına yeniden hazırlanan Ege, ilkokula giden Ece ve Ankara'dan İstanbul'a oğlunun yanına taşınan Olcay karakterlerinin yani Uysal ailesinin hikâyesi anlatılmaktadır. İstanbul'da rezidansta yaşamını

sürdüren *Uysallar* ailesinin bireylerinin kendilerine ait problemleri vardır. Dizi; ailesini terk etmek üzere havalimanında olan Oktay'ın İstanbul'da yaşanan sis problemi nedeniyle uçağının rötar yapmasının ardından kararını sorgulaması ve sonrasında evine dönmesi ile başlar. Oktay ailesi ve işi ile yaşadığı problemler nedeniyle sıkışmış hissettiği hayatını kendi kişisel geçmişinden getirdiği Punk ile aşmaya çalışır, eşi Nil işe girebilmek ve kendi için ilk defa bir şey yapmak adına estetik ameliyat olur. Oktay dizi süresince ailesinden gizli olarak geçmişte bağlı olduğu Punk yaşam şeklini sürdüren bir ikili yaşantıya sahipken Oktay'ın karısı Nil yeni tanıştığı arkadaşlarına şirkette çalıştığını söyleyerek kendini olduğundan farklı tanıtmaktadır. Dizinin diğer karakterleri olan Olcay; evlerinde çalışan genç kadın ile duygusal ilişkisini toparlamaya çalışırken baba olacağını öğrenmektedir. Ege; ergenlik döneminin getirdiği etki ile var olma arayışına girmektedir. Oktay'ın birlikte hapisane yaptığı Berhudar karakteri dizi boyunca sık sık ailesinden ve muhafazakârlığından bahsederken dizi sürecinde bir otorite figürü olarak *Uysallar* ailesi üzerinde baskı oluşturmaktadır. Günümüz toplumsal yaşamının absürt temsillerini aile bireylerinin yaşadığı problemler ve Oktay'ın iş yapmaya başladığı Berhudar karakteri üzerinden anlatıldığı dizide modern birey, insan ilişkileri, modern aile yapısının eleştirisi yapılmaktadır.

2.3. Uysallar Dizisi Bağlamında Punk Kültürünün Sinematografik İnşası

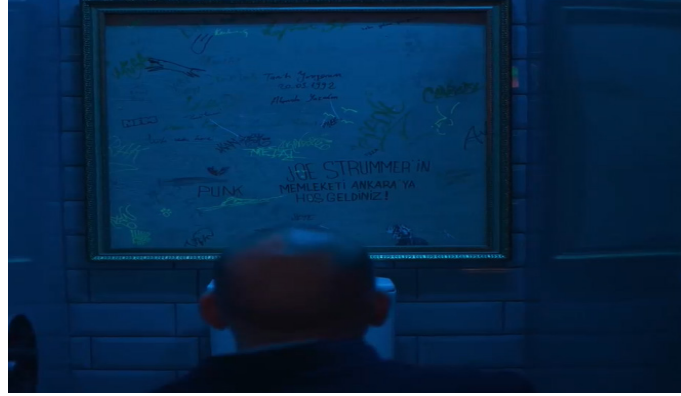
Sekiz bölümden oluşan *Uysallar* dizisi içindeki karakterler ile insan ilişkileri, modern aile ilişkileri gibi konulara değinirken dünyada önemli alt kültürlerden biri olan Punk kültürünü de hikâyesine dâhil etmektedir. "*Uysallar* Dizisinde Punk Alt Kültürün Sinematografik Araçlarla Yeniden İnşası" isimli bu çalışmada dizi içerisinde geçen Punk kültür öğeleri içerik analizi yöntemi ile incelenmiştir.

Uysallar dizisi izlenip incelendiğinde dizinin sekiz bölümünde de punk alt kültürünün çeşitli özelliklerine yer verdiği tespit edilmiştir. Oktay karakteri çevresinde inşa edilen Punk alt kültürü aracılığı ile izleyici bu alt kültür hakkında bilgi sahibi olmaktadır.

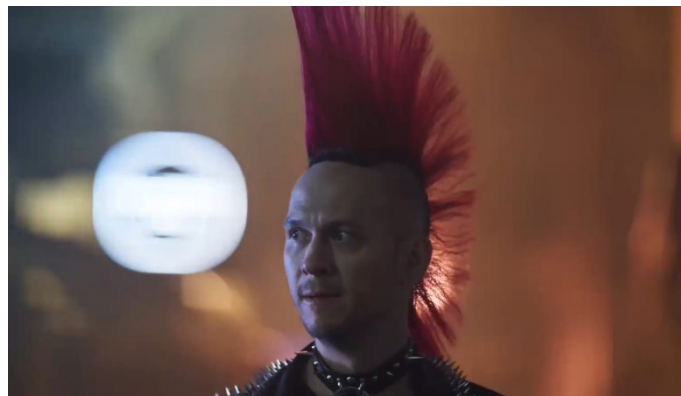
Görsel 1: Sex Pistols kaseti

Oktay babası rahatsızlandığı için İstanbul'dan Ankara'ya babasının yanına gelir. Görsel 1'de Oktay'ın Ankara'daki odasında duvarlara yapıştırdığı çizimler ve kutudan çıkardığı Punk müzik grubu kaseti ile Punk alt kültürünün özellikleri dizide kendini göstermeye başlamaktadır. Oktay'ın sakladığı kutudan çıkartıp elinde tuttuğu kaset ünlü İngiliz Punk grubu Sex Pistols'a aittir. Üç yıl boyunca aktif müzik üretimi yapan Sex Pistols, Punk Rock denildiğinde ilk akla gelen gruplardandır. Bu grup gerek müzik tarzı gerek tercih ettiği giyim tarzı ile Punk alt kültürü için ikondur. Punk müzik türünün ve alt kültürünün öncü gruplarının başında gelen Sex Pistols moda anlayışı ve müzik tarzı kışkırtma üzerinedir. Dizide Oktay karakterinin elinde bu kaseti tutması ile geçmişe özlem ve arayışın başlangıcı verilmektedir. Ankara'da baba evinde başladığı bu arayış Oktay'ı eski Punk mekânlarından biri olan bara götürür. Oktay gittiği mekânın kendi gibi değiştiğini fark eder. Oktay'ın bugünkü kimliği barın günümüzdeki hali gibi değişime uğramış sıradanlaşmıştır.

Görsel 2: Joe Strummer göndermesi

Ailesinden, işinden bunalan Oktay, Ankara'ya geldiğinde evinde bulduğu gençlik hatıralarıyla nostalji yaşar. Hatıralarını yâd etmek amacıyla gençken Punkçı arkadaşları ile gittiği bara gider. Bar sekansında barın arkadaşı Fevzi tarafından satın alındığını ve günümüze uyarlandığını görür. Oktay ruhsal olarak yaşadığı bunalımı çıkmazları geçmişinde ortak değerler paylaştığı arkadaşı Fevzi'ye anlatır. Fevzi Oktay'a iyi gelmesi adına ona geçmişi hatırlatır. Görsel 2'nin geçtiği sahnede Oktay arka odadaki tuvalette Punk geçmişinin çerçevelenmiş bir halde devam ettiğini görmektedir. Çerçeve en dikkat çekici yazı "Joe Strummer'in memleketi Ankara'ya Hoş geldiniz" yazısıdır. Yazıda ismi geçen asıl adı Johan Mellor olan Britanyalı ilk dalga Punk gruplardan biri olan The Clash'in vokalisti ve gitaristliğini yapan kişidir. The Clash grubu 1980'li yıllarda İngiltere'de ortaya çıkmıştır. Tarihte Sex Pistols kadar önemli bir Punk grubu olan Clash punk felsefesindeki "Kendin İçin Yap" felsefinde müzik yapmayı tercih etmiştir. Dizide bu sahneye yer verilmesi bir başka önemli Punk kültürü göstergesidir. Punk kültür göstergesinin yanında bu sahnede bir diğer önemli metafor Fevzi'nin barının arka odasının tuvaletinde sakladığı Punk öğelerini Oktay'da arka kapılar arkasına itmiştir. Babası, eşi ve çocukları Oktay'ın bu yönünden haberdar değildir. Oktay'ın Punk geçmişi bugün arka kapılar ardına itilmiştir. Fevzi ile yaşadığı duygusal konuşmanın devamında Fevzi'nin Oktay'ı geçmişinden bir hatıraya götürmesi Oktay için kırılma anıdır. Oktay "Ben hayatımda hiç imza vermedim. Bir yürüyüşe hiç katılmadım. Sokağa çıkıp bir slogan atmadım, bir pankart taşımadım. Bu hayatta hiçbir şeyi protesto etmedim. Televizyondan seyrettim." cümlesi ile geçmişinden getirdiği Punk ruhunu tekrardan uyandırır.

Görsel 3: Punk moda anlayışı

Görsel 3'te olan sahne ile dizinin ilk bölümü sona ermektedir. Oktay Ankara'da hatırladığı Punk ruhunu İstanbul'a döndüğünde geceleri açığa çıkarmaya karar vermiştir. İstanbul'da bunaldığı ve konuşamadığı her şeyi büründüğü eski-yeni kimliği ile aşmaya çalışmaktadır.

Simonelli çalışmasında (2002, p. 125), Punk moda anlayışını geleneksel ve toplumsal kişilik ve rollerden kaçmanın yöntemi olarak belirtmektedir. Sert ve korkutucu bir tarza sahip olan Punk modası tehditkârdır. Oktay karakterinin büründüğü Punk kimliği Punk alt kültürüne ait bireylerin tercih ettiği köle aksesuarı (zincirler, tasma kolyeler), Mohawk saçlar, zımbalı ve deri ceketler ile moda stiline bire bir benzerlik göstermektedir. Oktay gün içerisinde aile ve iş çevresinde üstlerine gösteremediği isyanı gece büründüğü Punk kimliği ile kendince gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Punk felsefesindeki isyan, baş kaldırı Oktay karakterinin gece büründüğü kimliğiyle karşımıza çıkmaktadır. Oktay, yaşadıkları toplumsal koşulları derinden hisseden ve rahatsızlıklarını dile getirmek amacıyla punk felsefesini benimseyen gençlerin yaptığı gibi memnuniyetsizliğini uzun yıllar önce geride bıraktığı Punk kimliğini görünür hale getirmesi ile başlatmaktadır. Punk'ın amacı olan içlerinde barındırdıkları öfkenin en sert şekilde dile getirme halini Oktay karakteri akşamları büründüğü Punk kimliği ile ortaya çıkarmaktadır. Oktay, gündelik hayatının getirdiği sıradanlık, iş yerinin üstünde yarattığı baskıyı punk felsefesinde olan kısıtlayıcı ve onları bir kalıba yerleştirmeye çalışan tüm kural ve kurumları yıkma arzusuyla bir araya getirmektedir. Oktay gündelik hayatın onda yarattığı öfkenin bir yansıması olarak toplumsal hayatın dayattığı giyim kuşam kurallarını kırmızı Mohawk saç, deri pantolonu, zımbalı deri ceketini ile toplumun yüzüne vurmaktadır.

Görsel 4: Punk ve isyankâr tavır

Sex Pistols grubu İngiltere'deki konserinde "Ben bir anarşistim" söyleminde bulunması toplumda Punk ve anarşizmin birbiri ile bağlantılı olduğu izlenimini yaratmıştır. Bu olayın devamında İngiliz Punk alt kültüründe anarşi kavramı kullanılmaya başlanmıştır (Laing, 2002). Sex Pistols grubunun "Anarchy in the UK" şarkısında geçen "I am an anarchist, Don't know what I want but, I know how to get it, I wanna destroy the passer by cos I, I wanna BE anarchy !" ve devamında gelen sözler ile açıkça anarşist söylem gözler önüne serilmektedir; Görsel 4'te yer alan sahne dizinin ikinci bölümündendir. Dizinin birinci bölümünden itibaren Oktay, ailesi ile iletişim problemi yaşamaktadır. Evde geçen sahnelerin tamamında gergin atmosfer hissedilmektedir. Aile bireylerinin birbirleri ile olan diyalogları büyük çoğunlukla iğneleme şeklindedir. Oktay okumak için kitap seçerken bile ailesinin müdahalesine maruz bırakılmaktadır. Oktay zımbalı deri ceketinin arkasına yerleştirdiği anarşi simgesi ile gündüz yaşadığı hayatına başkaldırmaktadır.

Görsel 5: Punk isyankâr felsefesi

Sex Pistols grubu ile başlayan anarşi ve Punk'ın bir arada kullanılması ideolojik amaçlı değildir. Bu kavram; halk arasında tercih edilen kaos, yıkım gibi kavramlara karşılık kullanılmıştır (Worley & Lohman, 2018, pp. 60-63). Dizinin bölüm kapanışı Görsel 5'teki görüntü ile gerçekleşmektedir. Oktay anarşi temalı deri zımbalı ceketinin arkasına "Kaos Sevdalısı" yazısını beyaz boya ile yazmıştır. İstanbul sokaklarında Punk kıyafetleri ile gezerken topluma sırtında yazdığı yazı ile Punk felsefesine ait olan kaosu göstermektedir. Birinci bölümde Oktay'ın yaşadığı ailesinin okuyacağı kitaba dahi karar verdiği sahnede karakterin o an bu duruma tepki göstermemesi arabaya bindiğinde bağırması karakterin günlük hayatında sıkışmışlığının görünür hale geldiği önemli sahnelerden biridir. İş yerinde yaşadığı baskılar yeni proje müdürü olan Beytullah'ın tavrı ve talepleri sıkışmışlık hissini arttırmaktadır. Oktay, babası tarafından sürekli aşağılanmakta, bütün hareketleri yargılanmaktadır. Ankara'ya gittiğinde arkadaşı Fevzi ile karşılaşır sürdürdüğü hayat ile alakalı yüzleşme yaşadığında karakteri ile alakalı kırılma yaşamıştır. Ankara'da geçirdiği sürede yaşadığı bu aydınlanma ve gündelik hayatında yaşadığı krizler ve ait olamama hissi Oktay'ın mevcut hayatına karşı isyanı ile devam eder. Gündüz işte karşılaştığı problemlerden kaçmak için gece tekrar Punk kimliğine bürünmektedir. Deri ceketinin arkasında yer alan "daire içime çizilmiş A" simgesi anarşizmin sembolüdür. Oktay bu sahne ile Punk felsefesinin getirdiği isyankâr tavrı ve anarşist ruhu benimsediğini göstermektedir. Dizinin kapanışında bu sahnenin kullanılma nedeni Oktay'ın artık Punk kültüründeki kaos ve isyankâr tavrını tamamen benimsediğini göstermektedir.

Görsel 6: Punk moda anlayışı

Dizinin üçüncü bölümün açılışında yer alan pavyon sekansında Oktay karakterinin Punk kültürü ile olan ilişkisinin eğreti hali gösterilmektedir. Karakter Punkçı kıyafetleri ile pavyonda kadınlarla dans etmekte ve alkol almaktadır. Karakterin eğretiliği büründüğü Punk kimliğinden mi yoksa gündelik hayatında yüzüne taktığı maskenden mi olduğu yorumlaması bu sahneler ile verilmektedir. Oktay iki farklı hayatta da şuan eğreti durmaktadır. Görsel 6'deki sekans Oktay'ın pavyondan bunalmış ve kaybolmuş bir ruh haliyle çıkması ile başlamaktadır. Oktay sokağın ilerisinde Punk alt kültür moda tarzına bürünmüş bir kadın görür. Punk moda tarzı kaotiktir. Renkli ve dikkat çekici saçlar, piercinler, abartılı makyajlar ve cüretkâr kıyafetler tercih etmektedirler (Fiske, 2012, pp. 49). Punk alt kültürünün moda stili ikinci defa farklı bir cinsiyet üzerinden bu sahne ile vurgulanmaktadır.

Görsel 7: Punk moda anlayışı

Punkçı kızı takip eden Oktay bir grup ile karşılaşır. Üç kişilik küçük bir Punk grubu olan Moloz Arif ve isimleri Deniz olan kadın ve erkek birlikte sokaklarda yaşamaktadır. Karakterler Punk felsefesinin benimseyen toplulukların moda stilini taşımaktadır. Sex Pistols grubunun moda stili olarak belirlediği çengeli iğne, zincir, İngiliz bayrağı ve dikkat çekici, rahatsız edici semboller Görsel 7’de yer alan dizi karakterlerinin de tercih ettiği stildir. Özellikle kadın ve erkek Deniz karakterleri yanlarını kazıtıp ortalarını dikleştirdikleri saçları, kadın Deniz’in yapmış olduğu koyu renk korkutucu makyaj ve iki karakterinde giydikleri zımbalı deri ceketleri, büyük zincir aksesuarları ve kulaklarına taktıkları çengelli iğneleri ile 1980’lerin Punk ruhunu doğrudan göstermektedirler. Kadın ve erkek Deniz karakterlerinden farklı olarak Moloz Arif karakteri daha sakin salaş bir moda anlayışını benimsemektedir. Punk kültürünün amaçladığı dikkat çekme ve korkutma üzerine kurulu moda anlayışından ziyade daha sakin ve sıradan bir tarzda olmayı tercih etmektedir. Moloz Arif karakterinin bu şekilde temsil edilmesi karakterin sokaklarda yaşayan gerçek bir punk olmasıdır. Moloz Arif’in Punk felsefesi; giyim kuşamı, moda göstergeleri üzerinden Punk kültürünü yaşatmak yerine Punk kültürünü bir yaşam biçimi olarak sürdürmek üzerinedir. Moloz Arif, dizideki diğer Punk kültürünü benimseyen kadın Deniz ve erkek Deniz’den yaş olarak daha ileridir. Moloz Arif’in benimsediği Punk felsefesi; belirli göstergelere, kalıplara sığmak yerine ortaya çıktığı coğrafyalardakine paralel banliyö kültürünü devam ettirmek şeklindedir.

Görsel 8: Punk moda anlayışı ve popüler kültürün yıkımı

Görsel 8’de Punkçı gençler konser vermektedir. Konser sırasında söyledikleri şarkı “I Love You Baby” adlı Frank Sinatra’nın parçasıdır. Punk müziğinin benimsediği üç akorla müzik anlayışına ait parça yerine klasikleşen bir parçanın cover hali tercih edilmiştir. Bu şarkının tercih edilmesinin nedeni Punk’ın bir başkaldırı olmasıdır. En güzel popüler kültür eleştirisi popüler kültürdür. Daha öncesinde işçilerin kullandığı bir kıyafet olan pantolon ilerleyen süreçte popüler kültür ürünü haline gelerek moda olması Punk kültürünün bu moda anlayışını yıkmak adına kot pantolonların dizlerini yırtarak, zımba ve zincirleri aksesuar olarak kullanarak popüler kültür ürününü bozması örneğinde olduğu şekilde “I Love You Baby” gibi klasik olan ve son yıllarda coveri ile popüler hale gelen şarkıyı Punk tarzına çevirmesini popüler kültürü yıkmaya arzusu olarak okumak mümkündür.

Görsel 9: Punk ve işgal evi felsefesi

Dunn'a göre (2012, pp. 204-206) otoriteye karşı olma olarak ifade edilen anarşi kavramı punk kültüründe işgal evleri, Kendin İçin Yap felsefesi ve küresel iletişim ağları açısından ideolojik olarak uyumludur. İşgal evi kavramı punk alt kültürüne sahip bireyler için düşüncelerini ve hayatlarını güvenli olarak sürdürebilecekleri kapitalist toplum yapısından uzak mekân olarak açıklanmaktadır. Üçüncü bölüm Görsel 9'deki sahne ile son bulmaktadır. Oktay Punk felsefesini yaşam tarzı haline getirmiş olan evsiz üç karakteri çalıştığı şirketin kentsel dönüşüm nedeniyle boşalttığı apartmanlarından birine yerleştirir. Bu bina punk alt kültüründe yer alan işgal evi imgesinin dizideki izdüşümüdür. Dizinin bu sahnesi içerik analizi yapılarak incelendiğinde Oktay'ın karakterleri kentsel dönüşüm nedeniyle boşaltılan eve getirmesini punk alt kültüründe yer alan işgal evi anlayışına bir gönderme olmakla birlikte sistem eleştirisi olarak okunabilmektedir. Oktay'ın ailesi rezidansta yaşamaktadır. Mekân olarak rezidansının tercih edilmesinin nedeni yalnızca yüksek gelir ile alakalı değildir. Kapitalist sistemde zengin sınıfın bir göstergesi olan rezidans ayrıca filmde modern ve izole edilmiş bireye de gönderme yapmaktadır. Oktay'ın çalıştığı mimarlık şirketinin kentsel dönüşüm için aldığı eski binalar ve fabrikalar modern dünya içerisinde eğreti durduğu için dönüştürülmektedir. Oktay ve Punkçı arkadaşları toplumsal hayatta genel kitle arasında büründükleri Punk kültürü nedeniyle eğreti durmaktadır. İşgal evi olarak yerleştikleri mekân Oktay'ın günüz yaşadığı modern steril hayatın ve mekanların tam tersidir. Tıpkı modern şehirlerde terkedilen eski binaların yaşattığı ayrıksılık Oktay'ın gece ve gündüz büründüğü karakterlerdeki ayrıksılıkla benzerdir. Atıl durumda olan mekânların aktivistler aracılığıyla dönüştürülmesi ile oluşan işgal evi dizide Oktay'ın atıl durumda olan hayatının dönüşümü ile paralellik göstermektedir. Oktay işgal evinde yaşanan değişim ve dönüşümü kendi özel hayatında da yaşamakta, aile ve iş hayatındaki açmazları bu dönüşümle aşmaya çalışmaktadır.

Görsel 10: Kendin için yap felsefesi

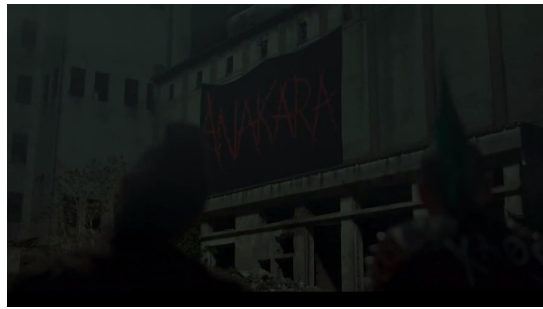
Punk alt kültürünün etik değeri felsefesi olan "Kendin İçin Yap" ifadesi Punk alt kültürünün ilkelerinden biridir ve bir çeşit aktivizm biçimidir. "Kendin İçin Yap" ilkesinin/ felsefesinin aktivizm olarak işaretlenmesinin nedeni üretilen ürün/ eserlerin maddi değerleri için değil kullanım değerleri içindir. Bu üretim tarzı kapitalist sistemin üretim şeklini olumsuz yönde etkilemektedir (Holtzman, Hughes, & Van Meter , 2007, pp. 45). Punk alt kültürü "Kendin İçin Yap" felsefesini bir ilke haline getirmiş ve kültürünü bunun üzerine inşa etmiştir. Moran'ın belirttiği üzere (2010, p. 64) punk alt kültürü bu nedenle kimi zaman Kendin İçin Yap alt kültürü olarak da anılmaktadır. DIY (Do It Yourself) olarak kısaltılan bu etik bir durum veya herhangi bir şeyin kimseye bağlı kalınmadan kendi kendine gerçekleştirilmesidir. Dizinin dördüncü bölüm sekanslarından biri olan Görsel 10'da "Kalk Kendin Yap!" görseli dikkat çekmektedir. Oktay'ın arkasında dikkat çekici şekilde sahneyi kaplayan bu yazı doğrudan Punk felsefesine aittir. Punk müziği yapan grupların egemen müzik endüstrisine karşı başlattıkları "Do It Yourself" etiği bu görsel ile tekrarlanmaktadır. Oktay, gündelik hayatında etiket olarak kullandığı kimlikten uzaklaşmak için aldığı radikal harekete geçme kararına da bu sahne ile gönderme yapılmaktadır. İşgal evi olarak Punkçı arkadaşlarını getirdiği sahnenin devamında yeni bölüm açılışının bu sahne ile yapılması Oktay'ın kendi ile alakalı öncü adımlardandır. Sekans Nil'in kendi için harekete geçişinin gösterildiği spor salonu sahnesi ile bölünmektedir. Nil'in önündeki ekranlarda yazan "Kalk, Uyan" gibi kelimeler Nil'in

varlığını sürdürdüğü toplumsal hayatta kendi için harekete geçtiği şeklinde okunmaktadır. Oktay, sekansının devamında Punk arkadaş grubunun yer aldığı kapı paspasına basarak odadan çıkar. Bu gösterge Oktay karakterinin kurduğu ikili dünyada arkadaşlarına yalan söyleyerek onları ezdiğini göstermektedir. Sekansın devamında karakter saçlarını yıkayıp kıyafetini değiştirip gizli saklı işgal evinden ayrılmaktadır. Oktay, ailesi ile gündelik hayatta yaşadığı ikilemi Punk kültürüne yansıtmaya başlamaktadır. Bölümün başlangıcında yer alan Punk felsefesinin bağımsız ve sistem karşıtı tavrının göstergesi olan Kendin İçin Yap anlayışını yönetmen bu sahne ile tekrardan hatırlatmaktadır. Fakat sahnenin devamında Oktay karakteri üzerinden felsefenin ideolojik yanının Türkiye’de Punk kültürünün oluşumu gibi yüzeysel ölçüde kaldığı görülmektedir.

Görsel 11: Punk işgal evi iç mekân

Oktay ve Punkçı grubun yaşadığı kentsel dönüşüm için terk edilen ev artık bir Punk karargâhı haline gelmiştir. Evin duvarlarında Punk felsefesini yansıtan çeşitli genel toplum ve iktidar eleştirisi yapan sloganlar ve çeşitli figürler yer almaktadır. Genel toplum içinde moda anlayışı ve yaşam tarzı nedeniyle dışlanan bireyler toplum için barbar kaba ve öteki olarak işaretlenebilmektedir. Koyu renk makyaj, çengel iğne, Mohawk saçlar, zımbalı elbiseler ve büyük aksesuarlar ile Punk topluluğu dışarıdan tekinsiz olarak görülmektedir. Dizinin ikinci bölümünde Oktay karakterinin polis tarafından çevrilmesi ve Oktay’ın eczanede insanlar tarafından şaşkınlıkla izlendiği sahnelerden bu yorumlar çıkartılmaktadır. Toplum tarafından tehditkâr görülen bu karakterlerde olduğu gibi işgal evi de yer alan duvardaki kuru kafa siyasi söylemlerle o günün toplumu için tehditkârdır. Oktay’ın arkadaşı Mert Twitter’den attığı siyasi tweetlerden çekinirken işgal evinin duvarları birçok siyasi mesaj içeren cümlelerle doludur.

Görsel 12: Otoriteye başkaldırı

Dördüncü bölümün kapanış sahnesi Görsel 12 ile gerçekleşir. Terkedilmiş bir bina olan mekân Oktay’ın verdiği isim ile “Anakara” Punkçuların resmi mekânı haline gelir. Binanın üstüne yerleştirilen siyah kumaşın üzerine yazılmış kırmızı yazı bayrak görevi görmektedir. Dizideki bu görsel, Oktay’ın şirketine ait olan mekânı Oktay’ın ev olarak imlediğini göstermektedir. Bu görsel; Punk kimliği ve dâhil olduğu Punk grubunun binayı işgal etmesi yani işgal evi şeklinde okumayı mümkün kılmaktadır. Bayrağın binaya dikilmesi ise otoriteye bir başkaldırıdır.

Görsel 13: Punk felsefesinden vazgeçiş

Sekizinci bölüm yani dizinin final bölümünde Oktay'ın Ankara'daki arkadaşı Fevzi Moloz Arif'in ölüm haberini aldığı için İstanbul'a gelir. İstanbul'da Oktay'ın yaşadığı ikili hayat ile karşılaşır. Görsel 13'deki sahnede iki arkadaş tartışır. Karakterlerin arka planında "Ölene kadar Punk, Oktay ölmez kolay kolay" yazısı yer almaktadır. Bu sekans ile bir yüzleşme gerçekleşir. Fevzi, Oktay'ın ailesinden farklı olarak onun geçmiş kimliğini bilen kişidir. Fevzi, Oktay'ın babası ve eşinin bilmediği tarafı olan anarşist ruh ile ilişki kurmuştur. Dizinin ilk bölümünde Oktay, Fevzi ile karşılaştığı bar sahnesinde geçmişine gençliğindeki Punk kültürüne bir dönüş yaşamıştır. Fevzi karakteri gençliğinden getirdiği Punk kültürünü bugüne taşımak için toplanma mekânı olarak kullandıkları barı satın almış, geçmişten gelen söylemlerin yer aldığı tabloyu saklamıştır. Yani Fevzi geçmişi ile bugününü harmanlayarak yoluna devam etmiştir. Oktay, Fevzi ile karşılaşarak itiraz edebilen kişiliğini tekrardan uyandırmış ve bugüne taşımıştır. Fakat Oktay, bugüne taşıdığı geçmişini bugün ile harmanlamak yerine iki farklı dünya yaratmayı tercih etmiştir. Asıl kimliği olarak benimsediği Punk kültürünü günlük hayatına taşımak yerine günlük hayatında yer alan iş arkadaşı Mert'in Ankara'yı keşfetmesi ve orayı bir eğlence mekânına çevirmesine sessiz kalarak mevcut tepkisiz halini gece hayatına da taşımıştır. Mert'in işgal evinde yaptığı bu değişim ile orada yaşayan insanlar işgal evini terk etme kararı almıştır. Görsel 13'de Fevzi Oktay'ı Punk ruhuna ihanet ile suçlar ve yüzleşme yaşarlar. "Sen ne yapıyorsun burada Oktay?... Punk mı oldun sen? Bunları giyince bunları takınca Punk mı oldun? Dürüstlüktü Punk, ağzına geleni söylemekti. Sen giyindiğinin tam tersini yapıyorsun sahte üniforma giyip adam kaçıranlar gibi. Molozu nasıl ikna ettin? Kim bilir ona ne yalanlar söyledin adı herif. Söyledin mi karına evden kaçtığını. Söylemedin tabi. Ama burada rahat takılıyordun. Arkaya da kaos sevdalisi yazmayı bilmişsin. Daha karına gerçekleri söyleyemiyorsun ne kaosu. Burası işgal evi mi? İşgal evi mi açtın sen?...Zengin çocukları eğliyorsun. Pavyon açsaydın onun daha raconu vardı... Sen iyi adamdın. Hani yazı yazmışsın ya fiş takınca yanıyor. Taklit o, sahne o. Plastik o. Onun gerçeği barın tuvaletinde yazıyor. Onu yazan çocuk dibine kadar Punk'tı. Punkçu Oktay'dı o. Sen beni boş ver sen esas o çocuğu sattın..." cümlelerini kurar. Sahnenin devamında gerçeklerle yüzleşen Oktay Punk kıyafetlerini yakar. Yönetmen iki sahneyi arka arkaya vermeyi tercih etmesi Oktay'ın ikili dünyasındaki Punk kültürünün öldüğü izleyiciye hissettirmektedir. Ankara yazısının önünde Oktay kıyafetlerini yakarak sürdürdüğü sahte Punk kültürüne son vermektedir.

Bu çalışma; *Uysallar* dizisi ve referans olarak kullanılan 13 görsel üzerinden punk alt kültürün inşası üzerinedir. Gerçekleştirilen çalışmanın sonucunda punk alt kültürünün belirli öğelerine rastlanmıştır. Güldallı ve Boynik'in çalışmasında belirttiği üzere (2007, p. 8) Türkiye'de punk alt kültürü bir felsefe olarak ortaya çıkıp yaygınlaşmamıştır. Punk bir müzik tarzı, moda anlayışı ve ayrıksılık üzerine inşa edilmiştir. *Uysallar* dizinde inşa edilen punk alt kültürü Türkiye'de inşa edilen punk kültürü ile aynıdır. Dizide punk alt kültür felsefesini derinlemesine anlatmak yerine alt kültürün moda stili ve ayrıksılığı üzerine bir inşa tercih edilmiştir. Punk alt kültür felsefesi üzerine doğrudan bir anlatım tercih etmek yerine belirli imgeler referans alınarak moda stili ve isyankar tavrı ön plana çıkartılmıştır. Oktay karakterinin Punk ile olan ilişkisi Türkiye'deki Punk alt kültürü ile özdeşleştirilmiştir. Oktay geçmişten getirdiği Punk kültürünü bugün yalnızca giydiği kıyafetler, saç stili vb. referans imgeleriyle yürütmektedir. 1990'lı yıllarda Türkiye'de yükselen Punk alt kültüründe olduğu gibi Oktay

Punk felsefesinin altında yatan dürüstlük, isyankar tavır sergilemekten kaçınmaktadır. Görsel imgeler ve ikonlar aracılığıyla bu kültürün içine dahil olmaktır. Punk felsefesinin asıl mesajı olan anti tavır dizide Moloz Arif karakteri ile verilmektedir. Moloz Arif Punk kültürüne ait olan görsel referans imgelerin hiç birini kullanmamaktadır. Görsel imgesel temsil biçimi yerini Punk felsefesinin sistem karşıtı olma halinin görsel olma halidir. Oktay ve Moloz Arif karakteri ile Punk felsefesi ve Türkiye’de uygulanma şeklinin eleştirisi yapıldığı gözlemlenmiştir.

Sonuç

Alt kültür dendiğinde ilk akla gelenlerden biri olan Punk üzerine birçok araştırma yapılmıştır. Kültür inşası ve alt kültürün gösterim öğeleri için tercih edilen kitle iletişim araçları arasında televizyon ve sinema ağırlıklı gelmektedir. Günümüzde artan teknolojik gelişmelerle birlikte internetin kitle iletişim araçları üzerinde hâkimiyetinin artması yeni üretim mecralarını doğurmuştur. İnternet üzerinden dizi, film, belgesel, program gibi içerik üretimi yapan dijital platformlar bunun başında gelmektedir. Netflix, Disney, Amazon vb. birçok dijital platformun artması ve internetin yaygınlaşması ile hedef kitlede artış olmuştur. Alt kültürlerin kendilerini göstermek için çokça tercih ettiği televizyon ve sinema yerini günümüzde dijital platformlara bırakmıştır. Dijital platformlar ücretsiz televizyon kanallarına oranla daha farklı konulara değinebilen bir esnekliğe sahiptir. Bu sayede alt kültürlerin, ötekilerin ekranda görünürlükleri artmıştır. Dijital platformlar sektörde gösterim olarak tekeli konumda olan televizyon kanalları ve sinema salonlarında gösterim şansının bulunmadığı birçok içeriği izleyici ile buluşturmaktadır. Dijital platformlar; dijitale dayanan bir gösterim alanı olma avantajını kullanarak yayın alanı konusunda ve kitle konusunda daha değişken olabilme şansını barındırmaktadır. Sonuç olarak bu tarz avantajlı durumlar nedeniyle genel topluma hitap etmeyen yerel, özel işlere de yer vermişlerdir. Bugün başta Netflix olmak üzere birçok alt kültüre ait bilgi veren ve inşa eden belgesel, dizi ve film üretilmektedir.

Netflix Türkiye’de 30 Mart 2022 tarihinde yayınlanmaya başlayan sekiz bölümlük *Uysallar* dizisi alt kültür temsili ve alt kültürün sinematografik araçlarla inşası için uygun örneklerden biridir. Sekiz bölüm olan dizinin neredeyse her bölümünde Punk alt kültürüne ait belirli olgulara rastlanmaktadır.

Uysallar dizisi bağlamında punk alt kültür inşası Türkiye’de punk kültürün anlaşılması ve uygulanması ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Dizi sürecinde Oktay karakterinin geçmişinden getirip bugününde inşa etmeye çalıştığı Punk anlayışı bu yorumu destekleyen en önemli örnektir. Punk alt kültürünün Türkiye’deki karşılığına benzer şekilde dizide de sinematografik inşası gerçekleşmiştir.

Dizi izlenip incelendiğinde ve görseller içerik analizi yöntemi ile analiz edildiğinde drama ve komedi türünde insan ilişkileri, kimlik çatışması ve modern aile ilişkilerinin eleştirisinin yapıldığı dizide Punk alt kültür inşasında bazı sıkıntılar göze çarpmaktadır. Dizide inşa edilen Punk alt kültürü; ara sıra alt kültürün felsefesine yönelik göndermelere yer verilse de alt kültürün amacı ve yola çıkışını kısıtlı ölçüde yansıtmaktadır. Oktay karakteri sıkıştığı hayatından bir kaçış olarak geçmişinden getirdiği Punka sığınmaktadır. Karakter gündüz aile hayatına devam ederken gece gündelik hayatta başa çıkamadıklarına Punk tarzına bürünerek aşmaya çalışmaktadır. Kültür ve alt kültür grupları bir ideoloji benimsemekte ve bunu hayat tarzı haline getirmektedirler. Fakat başrol Oktay’da böyle bir davranış görülmemektedir. Dizi süresince Oktay haricinde diğer Punk grubu üyeleri hakkında bilgi çok az verildiği için alt kültür sunumu kısıtlı ölçüde kalmaktadır.

Dizi süresince Punk alt kültürünün daha çok moda anlayışı referans alınmakta Oktay ve kadın ve erkek Deniz karakterleri giydikleri kıyafetler, yaptıkları saç ve makyaj ile Punk kültürünü yansıtmaktadırlar. Bu yönüyle *Uysallar* dizisi Türkiye’de 1990’lı yıllarda ortaya çıkan Punk akımı ile benzerlik göstermektedir. Alt kültür ve bir felsefe olmaktan ziyade dizide gösterilen Punk moda anlayışı, aykırılık ve isyan halinde değildir.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Makale yazarı herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Kaynakça

- Adorno, T. W. (2007). *Kültür Endüstrisi, Kültür Yönetimi*. (N. Ülner, M. Tüzel , & E. Gen, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Akay, A., Fırat, D., Kutlukan, M., & Göktürk, P. (1995). *İstanbul'da Rock Hayatı " Sosyolojik Bir Bakış*». İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Alemdar, K., & Erdoğan, İ. (2005). *Popüler Kültür ve İletişim*. Ankara: Erk Yayınları.
- Barker, C. (2008). *Cultural Studies: Theory and Practice*. London: Sage.
- Bennett, A. (2000). *Popular Music and Youth Culture: Music, Identity, and Place*. Macmillian Press.
- Bilgin, Nuri (1999). *Sosyal Psikolojide Yöntem ve Pratik Çalışmalar*. İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 91
- Chaney, D. (1999). *Yaşam Tarzı*. İstanbul: Dost Kitabevi Yayınları.
- Craik, J., Peoples, S. (2015). Exhibition Review: Vivienne Westwood: 34 Years in Fashion. *Fashion Theory The Journal of Dress, Body and Culture* (10:3), 387-399
- Cutler, C. (2006). Subcultures and Countercultures. *Encyclopedia of Language & Linguistics* (s. 236-239). içinde Elsevier.
- Çerezcioglu, A. (2018). Müzik ve Politika. *Türkiye'de Politik Pop* (s. 121-158). içinde h2o Yayıncılık.
- Doğan, G. (1993). Bir Altkültür Olarak Ankara Yüksel Caddesi Gençliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26, 107-129.
- Dunn, K. (2012). Anarcho-punk and resistance in everyday life. *Punk & Post-Punk*, 1(2), 201-218.
- Erdoğan, İ. (1999). Popüler Kültür: Kültür Alanında Egemenlik ve Mücadele. N. Güngör içinde, *Popüler Kültür ve İktidar* (s. 18-53). Ankara: Vadi Yayınları.
- Fiske, J. (2012). *Popüler Kültürü Anlamak*. (S. İrvan, Çev.) İstanbul: Parşömen Yayınları.
- Frolov, İ. (1997). *Felsefe Sözlüğü*. (A. Çalışlar, Çev.) İstanbul: Cem Yayınevi.
- Goode, W. (1997). *Principles of Sociology*. New York: McGraw-Hill.
- Gordon, M. (1947). The Concept of the Subculture and Its Application. *Social Forces*, 26, 40-42.
- Güldallı, T., & Boynik, S. (2007). *Türkiye'de Punk ve Yeraltı Kaynaklarının Kesintili Tarihi 1978-1999*. İstanbul: BAS Yayınları.
- Güvenç, B. (1999). *İnsan ve Kültür*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Hall, S., & Jefferson, T. (2003). S. Hall, & T. Jefferson içinde, *Resistance Through Rituals: Youth subcultures in post-war Britain*. Taylor & Francis e-Library.
- Hebdige, D. (2003). *Kes Yapıştır Kültür, Kimlik Ve Karayip Müziği*. (Ç. Gülabioğlu, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Hebdige, D. (2004). *Altkültür; Tarzın Anlamı*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Holtzman, B., Hughes, C., & Van Meter , K. ((2007). Do it yourself... and the movement beyond capitalism. S. Shukaitis, D. Graeber, & E. Biddle içinde, *Constituent imagination: Militant investigations//collective theorization* (s. 44-61). Edinburg: Ak Press.

- Jary, D., & Jary, J. (1999). Subculture. *The Harper Collins Dictionary of Sociology*. içinde New York: Harper Collins Publishers.
- Jenks, C. (2007). *Altkültür; Toplumsalın Parçalanışı*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Krippendorff, Klaus (2004). *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology*. New York: Sage Publication.
- Kosbatar, Ö. (2012). *Taşlar Kimin İçin Yuvarlanıyor*. İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.
- Laing, D. (2002). *Tek Akorlu Mucizeler: Punk Rock'ın Anlamı ve Gücü*. (N. Özlem, Çev.) İstanbul: Altıkırkbeş Yayın.
- Lebeau, Vicky (1997). The worst of all possible worlds?, Roger Silverstone içinde, *Visions of Suburbia*, London: Routledge.
- Suburbia, London: Routledge.
- Lull, J. (2021). *Popüler Müzik ve İletişim*. İstanbul: Çivi Yazıları.
- Marshall, G. (2003). *Altkültür, Sosyoloji Sözlüğü*. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Marshall, G. (2009). *Sosyoloji Sözlüğü*. Bilim ve Sanat.
- Mayring, Philipp (2009). Qualitative Content Analysis. Forum Qualitative- Sozialforschung/ Forum: Qualitative Social Research." *Art. 20 1(2)*, 1-10.
- Mc Gregor, C. (2000). *Pop Kültür Oluyor*. (G. Özferendeci, Çev.) İstanbul: Çivi Yazıları.
- Moran, I. P. (2010). Punk: The do-it-yourself subculture. *Social Sciences Journal*, 10(1), 57-65.
- Mutlu, E. (1998). *İletişim Sözlüğü*. Ankara: Ark Yayınları.
- O'Hara, C. (2003). *Punk Felsefesi; Gürütinin Ötesinde*. İstanbul: Çitlenbik Yayınları.
- Osgerby, B. (1999). 'Chewing out a rhythm on my bubble-gum': The teenage aesthetic and genealogies of American punk. Sabin R. içinde, *Punk Rock: So What?* (s. 154-169). London: Routledge.
- Oskay, Ü. (1971). *Gelişme Açısından Kültür Değişimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi.
- Özarpınar, Y. (1997). *Kültür ve Medeniyet Anlayışları ve Bir Medeniyet Teorisi*. İstanbul: Kubbealtı Neşriyat.
- Smith, G., Dines, M, Parkinson, T. (2018). Presenting Punk Pedagogies in Practice, Smith, G., Dines, M, Parkinson, T içinde. *Punk Pedagogies Music, Culture and Learning* , (s. 1-12) New York: Routledge.
- Sabin, R. (1999). I Won't That Dago By Rethinking punk and racism. Sabin R. içinde, *Punk Rock: So What?* (199-218). London: Routledge.
- Rowe, D. (1996). *Popüler Kültürler: Rock ve Sporda Haz Politikası*, . (M. Küçük, Çev.) İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Simonelli, D. (2002). Anarchy, Pop and Violence: Punk Rock Subculture and the Rhetoric of Class, 1976-78. *Contemporary British History*, 16(2), 121-144.
- Smith, P. (2007). *Kültürel Kuram*. İstanbul: Babil Yayınları.
- Solmaz, M. (1992). *Rock Dinyasında Kenardaki Milyonerler*. İstanbul: Korsan Yayıncılık.

- Solmaz, M. (1998). *Rock Sözlüğü*. İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Swearingen, J. (2013). *Risale-i Punk*. (A. Günebanlı, Çev.) İstanbul: Altıkkırkbeş Yayın.
- Williams, R. (2005). *Anahtar Sözcükler*. (S. Kılıç, Çev.) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Wolfgang, M., & Ferracuti, F. (1967). *The Subculture of Violence: Towards and Integrated Theory in Criminology*. London: Tavistock.
- Worley, M., & Lohman, K. (2018). Bloody revolutions, fascist dreams, anarchy and peace: Crass, Rontos and the politics of punk, 1977-. *Britain and the World: Historical Journal of the British Scholar*, 11(1), 51-74.
- Young, T. (1999). *Punk: Bir Alt Kültürün Oluşumu*. Ankara: Dost Kitapevi.